

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa [...] Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w S.
przeciwko I. L.

o zapłatę i nakazanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 grudnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 10 października 2018 r., sygn. akt I ACz (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 810 (osiemset dziesięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lipca 2018 r. odmawiające odrzucenia pozwu wniesionego przez [...] Spółdzielczą

Kasę Oszczędnościowo - Kredytową w S. przeciwko pozwanej II. L. o ochronę dóbr osobistych, w ten sposób, że odrzucił pozew. U podstaw rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że kwestionowane przez powódkę wypowiedzi pozwanej były objęte formalnym immunitetem parlamentarnym, powódka natomiast nie uzyskała zgody Sejmu na pociągnięcie pozwanej do odpowiedzialności prawnej.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające wykładni, a dotyczące zakresu immunitetu parlamentarnego w przypadku „innej działalności nieodłącznie związanej ze sprawowaniem mandatu” oraz „faktów wskazanych w toku prac Sejmu”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych,

wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, nie publ., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, nie publ. i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, nie publ.). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, nie publ.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymagań. Poza odwołaniem się do wagi społecznej tego rodzaju spraw w aktualnych realiach społeczno – politycznych, skarżąca nie przedstawiła wyводу prawnego, który wskazywałby na rozbieżne stanowiska judykatury i doktryny. We wniosku ograniczyła się do przytoczenia jednostkowego orzeczenia Sądu Najwyższego i sformułowania oczekiwania zakresienia przez Sąd Najwyższy granic immunitetu parlamentarnego w odniesieniu do kazuistycznych okoliczności rozpoznawanej sprawy.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego dokonano już wykładni zakresu immunitetu parlamentarnego w przypadku „innej działalności nieodłącznie związanej ze sprawowaniem mandatu” w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1799 – dalej: „ustawa o wykonywaniu mandatu”).

Przyjęto, że jest to działalność, która bezpośrednio i wprost wynika z funkcji parlamentarzysty, a jej związek ze sprawowaniem mandatu nie budzi wątpliwości. Wskazano, że immunitet parlamentarny odnosi się nie tylko do działań podejmowanych przez posła na forum Sejmu, jego organów i komisji, ale wiąże się także z realizacją obowiązków parlamentarnych poza siedzibą parlamentu; immunitetem objęta jest zatem również odpowiedzialność posła za naruszenie praw

osób trzecich działaniem polegającym na informowaniu wyborców o swojej pracy i działalności Sejmu, w tym w ramach wypowiedzi publicznych w środkach masowego przekazu. Stwierdzono, że najistotniejsze jest to, czy dane działanie jest podejmowane przez pozwanego w wykonaniu praw (obowiązków) parlamentarzysty, a nie w innej roli. Immunitet ma bowiem zmierzać do ochrony parlamentu jako całości, by jego przedstawiciele mogli wykonywać swoje działania swobodnie i bez przeszkód. Z uwagi na to, że immunitet ogranicza prawa do sądu podmiotom, których prawa zostały naruszone przez działania parlamentarzystów, powinien być on rozumiany wąsko i ograniczony tylko do takiego wymiaru, który jest determinowany jego funkcją (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1994 r., I KZP 40/93, OSNKW 1994 nr 3-4, poz. 18, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 31/07, OSNC 2008 nr 5, poz. 48, z dnia 23 września 2009 r., I CSK 346/08, OSNC 2010, nr 3, poz. 48, z dnia 29 października 2010 r., I CSK 651/09, OSNC 2011 nr 6, poz. 74, z dnia 21 września 2011 r., I CSK 754/10, OSNC –ZD 2012, nr 4, poz. 76, z dnia 14 grudnia 2012 r., I CSK 249/12, nie publ., z dnia 18 października 2013 r., III CSK 4/13, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., I CSK 140/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 83, z dnia 17 kwietnia 2017 r., I CSK 289/16, OSNC 2018, nr 2, poz. 21, i z dnia 19 czerwca 2018 r., I CSK 506/17, OSNC 2019, nr 6, poz. 69).

Zakres przedmiotowy wykonywania mandatu posła w ramach immunitetu parlamentarnego był także przedmiotem wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki z dnia 21 października 1998 r., K 24/98, OTK Zb.Urz. 1998, nr 6, poz. 97, z dnia 28 listopada 2001 r., K 36/01, OTK – A Zb. Urz., nr 8, poz. 255, z dnia 8 listopada 2004 r., K 38/03, OTK – A Zb. Urz. 2004, nr 10, poz. 104, i z dnia 21 kwietnia 2016 r., K 2/14, OTK – A 2016/18) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (wyrok z dnia 30 kwietnia 2003 r. A. Cordoba przeciwko Włochom 45649/99, „Przegląd Sejmowy” 2004, nr 2, str. 200). W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 kwietnia 2016 r. stwierdzając zgodność art. 6 ust. 2 ustawy o wykonywaniu mandatu z wzorcami konstytucyjnymi wynikającymi z art. 2 i art. 105 Konstytucji, w części obejmującej wyrazy „a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu”, wprost

wskazano, że wykładnia zakresu przedmiotowego immunitetu parlamentarzysty w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest jednolita.

Granice przedmiotowe immunitetu parlamentarnego w rozumieniu art. 6 ust. 2 w zw. z art. 6a ustawy o wykonywaniu mandatu w okolicznościach danej sprawy, muszą natomiast określić sądy *meriti* na bazie konkretnych ustaleń faktycznych. Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie objęcia (nie objęcia) posła immunitetem parlamentarnym, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Podnoszona natomiast przez skarżącą potrzeba wykładni zagadnienia „faktów wskazanych w toku prac Sejmu” ma charakter pozorny. Formułując w tym zakresie istotne zagadnienie prawne skarżąca w rzeczywistości zmierza do poddania krytyce zakresu prowadzonego przez Sąd Apelacyjny postępowania dowodowego, na podstawie którego sąd *meriti* uznał, że podane przez pozwaną fakty dotyczące działalności powódki wynikały z ustaleń poczynionych w trakcie prac w komisjach sejmowych. Jest to zatem problematyka usuwająca się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst: Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

aj

at